

HET VREDERIJK: **hoe ontwikkelde zich** • door Gerard Kramer **het zicht daarop?**

Veel lezers van Focus zullen vertrouwd zijn met de gedachte dat er nog een heel bijzondere tijdsperiode op deze aarde gaat aanbreken. Die tijdsperiode noemen we het *Duizendjarig Rijk* of het *Vrederijk*. Aanhangers van deze gedachte duidt men wel aan als *chiliasten*, en het door hen aangehangen concept het *chiliasme* – beide afgeleid van het Gr. *chilioi* = duizend. De vraag die we in dit artikel proberen te beantwoorden, is: Hoe heeft God gelovigen laten zien dat er zo'n tijd komt?

Niet alles tegelijk

De Bijbel is geen theologisch of dogmatisch handboek. We zullen er dus niet een systematische verhandeling in aantreffen waarin alles over ons onderwerp keurig en overzichtelijk bij elkaar staat en behandeld wordt. God werkt volgens het beginsel 'eerst de halm, daarna de aar, daarna het volle koren in de aar' (Mark.4:28). Goed, prima, mooie werkwijze. Waar verwachten we dat God het eerst over het *Vrederijk* begint? Ik zou denken: in de profeten, en inderdaad, ook dan niet meteen alles tegelijk, en niet alle informatie door de zelfde profeet.

Al eerder: Jakob

Maar ...niet alleen in de profetische boeken treffen we profeten aan. Al in het boek Genesis zien we hoe een gelovige op een bijzonder moment ineens licht krijgt over de toekomst en als een profeet spreekt. Ik denk aan Jakob op zijn sterfbed. Aan de beschrijving van Jakobs sterven wordt slechts één vers gewijd, namelijk Gen.49:33. Voorafgaand daaraan houdt Jakob een interessante, lange toespraak, die als volgt begint: 'En Jakob ontbood zijn zonen en zei: Kom bijeen, opdat ik u bekend make, wat u in toekomstige dagen wedervaren zal. Verzamelt u en luistert, gij zonen van Jakob, luistert naar Israël uw vader' (Gen.49:1-2). Wat dan volgt, noemt men wel de 'zegenspreuken van Jakob'. Hij spreekt zijn zonen aan, maar wat hij zegt gaat verder dan de mannen die zich Israëls lijfelijke zonen mogen noemen. Het gaat immers over wat speciaal hun nazaten 'in toekomstige dagen' (vs.1) zal overkomen – zij worden allereerst aangesproken als delen van een volk-in-wording, als de 'stammen van Israël' (vss.16,28).

Opvallend is wat Jakob tegen en over Juda zegt, speciaal in vs.10: 'De scepter zal van Juda niet wijken, noch de heersersstaf tussen zijn voeten, totdat Silo komt, en hem zullen de volken gehoorzaam zijn'. Dat lijkt te wijzen op een pro-

minente plaats van deze stam, ja, vooral van een persoon genaamd Silo, aan wie niet alleen de andere stammen van Israël onderworpen zullen zijn – zij zullen hem loven, vs.8 – maar ook de volken. Dat betekent dus een wereldwijde heerschappij!

Mozes

Ook Mozes had een bijzonder perspectief. Als het volk droog door de Schelfzee is gekomen en veilig voor de achtervolgende Egyptenaren op het strand staat, zingt Mozes samen met de Israëlieten een lied met profetische elementen – al doet hij dat in de verleden tijd. De tekst staat in Exodus 15. In vs.13 staat: 'Gij leidde in uw goedertierenheid het volk dat Gij verlost hebt; Gij leidde het door uw kracht naar uw heilige woonstede'. Van die 'heilige woonstede' was nog niets te zien. Wordt er het beloofde land mee bedoeld? Lees verder: even verderop, in vss.16-17 is sprake van 'uw volk, dat Gij U hebt verworven' ... 'Gij brengt hen en plant hen op de berg die uw erfdeel is; de plaats die Gij Here, tot uw woning gemaakt hebt; het heiligdom, Here, door uw hand gesticht', waarna Mozes afsluit met de woorden: 'De Here regeert voor altoos en eeuwig' (vs.18). Mozes zag dus vooruit naar een stabiele, zegenrijke situatie voor het volk Israël, hier duidelijk beschreven als het eigendom van God zelf, op een bijzondere plaats, op een berg waar de Here God in zijn heiligdom woont en voor altijd zal regeren. Dat zag Mozes al toen de woestijnreis nog moest beginnen!

Evenals Jakob heeft ook Mozes aan het eind van zijn leven bijzondere uitspraken gedaan over de toekomst van Israël, maar ook over de volken: 'Ja, Hij (God) heeft de volken lief; al zijn heiligen – in uw hand zijn zij, aan uw voeten legeren zij zich, vangen iets op van uw woorden. Mozes heeft ons de wet geboden, een bezit voor de gemeente van Jakob' (Deut.33:3-4). Van de kant van die volken hadden de Israëlieten destijds nog weinig goeds meegemaakt. Deze woorden kunnen dus niet op het verleden slaan, maar zien op de toekomst: dan zullen de volken dankzij Israël ervaren dat God ook hen liefheeft, en via Israël zullen zij de woorden van God opvangen!

We zien dus heel geleidelijk de contouren van het *Vrederijk* opdoemen: God zal eens liefdevol en heilig, vanuit zijn heilige woning, over het volk Israël regeren, en de volken genieten dan mee van die zegen die hen door Israël zal bereiken!

Hanna

Hanna, de (op dat moment nog aanstaande) moeder van Samuël, heeft, toen ze wist dat ze moeder zou worden, een bijzonder gebed uitgesproken. Dit gebed had het karakter van een profetische lofzang; zie 1Sam.2:1-10. Aan het eind daarvan zegt zij iets dat ineens veel verder gaat dan haar persoonlijke situatie: 'Wie met de Here twisten, worden gebroken, over hen dondert Hij in de hemel. De Here richt de einden der aarde; Hij geeft sterkte aan zijn koning, en verhoogt de hoorn van zijn gezalfde'. Met die gezalfde kan op David – wiens regering toen nog toekomstig was - zijn bedoeld, maar, gelet op de 'einden der aarde', in ieder geval op de Messias. Zij ziet dus een wereldwijde rechtvaardige heerschappij voor zich door de gezalfde Koning, de Gezalfde des Heren!

David

Ook van David zijn profetische 'laatste woorden' bekend; zie 2Sam.23:1-7. Daarin zegt hij o.a.: 'De Geest des Heren spreekt door mij; zijn woord is op mijn tong; Israëls God spreekt, Israëls Rots zegt tot mij: Een rechtvaardige heerser over de mensen, een heerser in de vreze Gods, hij is als het morgenlicht bij het opgaan der zon, een morgen zonder wolken: door de glans na de regen spruit jong groen uit de aarde' (vss.2-4). David zag vlak voor zijn dood een toekomst vol leven, onder een rechtvaardige heerser die Gods normen hanteren zal! Daarover spreekt hij ook in vele van zijn Psalmen – een Bijbelboek dat ik in dit artikel buiten beschouwing laat.

Jesaja: het wordt een Vrederijk!

De profetische schatkamer wordt pas echt volop opengetrokken vanaf de profeet Jesaja, die profeteerde over Juda en Jeruzalem. Hij had hun bekering op het oog, maar heeft in dat kader ook veel over de toekomst onthuld: op diverse plaatsen kondigt hij oordelen aan, maar hij biedt daarnaast ook een geweldig mooi, zegenrijk perspectief. Al in het begin van zijn boek schrijft hij: 'En het zal geschieden in het laatste der dagen: dan zal de berg van het huis des Heren vaststaan als de hoogste der bergen, en hij zal verheven zijn boven de heuvelen. En alle volken zullen derwaarts heen stromen en vele natiën zullen optrekken en zeggen: Komt, laten wij opgaan naar de berg des Heren, naar het huis van de God Jakobs, opdat Hij ons lere aangaande zijn

wegen en opdat wij zijn paden bewandelen. Want uit Sion zal de wet uitgaan en des Heren woord uit Jeruzalem. En Hij zal richten tussen volk en volk en rechtspreken over machtige natiën. Dan zullen zij hun zwaarden tot ploegscharen omsmeden en hun speren tot snoeimessen; geen volk zal tegen een ander volk het zwaard opheffen, en zij zullen de oorlog niet meer leren' (Jes.2:2-4). Er wordt door Jesaja weer iets toegevoegd aan wat anderen vóór hem al hadden gezien. Wat Jesaja toevoegt is dat de volken concreet samen met Israël naar de tempel op een speciale berg zullen gaan, namelijk Sion, en dat het werkelijk een rijk van vrede zal zijn!

Ook heel beroemd zijn Jesaja's uitspraken over Degene die in dat Vrederijk zal gaan regeren: Het geboren Kind zal tegelijk de sterke God zijn, de Vredevorst: 'Groot zal de heerschappij zijn en eindeloos de vrede op de troon van David en over zijn koninkrijk, doordat hij het sticht en grondvest met recht en gerechtigheid, van nu aan tot in eeuwigheid' (Jes.9:5v.). Deze 'God-en-mens-in-één-Persoon', deze rechtvaardige Vredevorst, zal dus op aarde regeren – want daar, in Jeruzalem namelijk, stond de troon van David van waaruit geregeerd zal worden, en niet in de hemel! Verderop laat Jesaja dan ook zien dat de toekomstige Vredevorst, evenals David vroeger, zal afstammen van Davids vader Isai, en dus ook een lijfelijke nazaat van David zelf zal zijn (Jes.11:1). Hij zal iemand zijn die op een bijzondere wijze door Gods Geest zal worden geleid, en die juist daarom zo rechtvaardig en zegenrijk zal regeren (Jes.11:2-4). Zelfs de natuur zal de gevolgen van de zondeval dan niet meer kennen: allerlei dieren die elkaar nu het licht in de ogen niet gunnen, zullen dan vredig samenleven, gehoord door een jongen. Zelfs het nest van giftige slangen is dan niet gevaarlijk voor een klein kind (Jes.11:6-9; zie ook 65:25). Verderop zal blijken hoe in dit Vrederijk geen onrechtvaardige verhoudingen kunnen bestaan, want 'zie een koning zal regeren in gerechtigheid en vorsten zullen heersen naar het recht' (Jes.32:1v.). Ook ziekte zal er niet meer zijn: 'En geen inwoner zal zeggen: Ik ben ziek; het volk dat daar woont, zal vergeving van ongerechtigheid hebben'(Jes.33:24). Hoe kan het ook anders? God zelf zal er regeren, 'zijn arm zal heerschappij oefenen'(Jes.40:10). De mensen zullen een hoge leeftijd bereiken, en op hun honderdste nog jong genoemd worden: 'Daar zal niet

langer een zuigeling zijn, die slechts weinige dagen leeft, noch een grijsaard, die zijn dagen niet voleindigt, want de jongeling zal als honderdjarige sterven, zelfs de zondaar zal eerst als honderdjarige door de vloek getroffen worden' (...) 'want als de levensduur der bomen zal de leeftijd van mijn volk zijn'(65:20,22). Sommigen halen het einde van het rijk dus niet; zij worden door de vloek (=het oordeel) getroffen, als gevolg van hun zonden.

Ja, daarvoor moest wel de Knecht van de Heer een verschrikkelijk lijden doorstaan, en wel om de overtreding van het volk. Om Jesaja 53 kunnen we niet heen: daar wordt het plaatsvervangend lijden beschreven van de Rechtvaardige, dankzij wie het voornemen des Heren voortgang zal hebben. Jeruzalem en Israël zullen de vreugde van de Heer zijn (65:18v.)

Ik heb maar een beperkte selectie van alle Schriftplaatsen uit het boek Jesaja hier weergegeven. Ik zou zeggen: ga zelf verder op zoek naar meer, conform wat we lezen in Jes.34:16: 'Zoekt na in het boek des Heren en leest'.

Jeremia en Ezechiël

Ook Jeremia heeft het Vrederijk voorzegd. In Jer.23:5v. zegt hij: 'Zie de dagen komen, luidt het woord des Heren, dat Ik aan David een rechtvaardige Spruit zal verwekken; die zal als koning regeren en verstandig handelen, die zal recht en gerechtigheid doen in het land. In zijn dagen zal Juda behouden worden en Israël veilig wonen; en dit is zijn naam, waarmee men hem zal noemen: de Here onze gerechtigheid'; vgl. soortgelijke woorden in 33:15v. Het zal een tijd zijn waarin de Heer zijn verbondsrelatie met Israël zal hernieuwen, op zo'n manier dat het volk *van binnenuit* vernieuwd zal zijn en de Heer werkelijk zal kennen (31:31vv.). Ook de offerdienst zal weer volledig plaatsvinden: 'en de levitische priesters zal het nimmer ontbreken voor mijn aangezicht aan een man die brandoffers offert, spijsoffers ontsteekt en slachtoffers brengt al de dagen' (33:18).

Ezechiël heeft gezien dat het Vrederijk gebaseerd zal zijn op rechtvaardig voltrokken oordelen: 'Zo zegt de Here Here: Als Ik het huis Israëls bijeen verzamel uit de natiën, in wier land zij verstrooid zijn, dan zal Ik Mij ten aanschouwen van de volken aan hen de Heilige betonen,

en zij zullen wonen in hun land, dat Ik aan mijn knecht Jakob gegeven heb. Zij zullen daar veilig wonen en huizen bouwen en wijngaarden planten; ja veilig zullen zij wonen, terwijl Ik gerichten voltrek aan allen uit hun omgeving, die hen veracht hebben. En zij zullen weten dat Ik, de Here, hun God ben (Ezech.28:25v.). Dat zal, zoals we zojuist al zagen, gepaard gaan met een innerlijke vernieuwing, een bekering van het volk Israël (Ezech.36:25-32). Ezechiël schrijft hoe de Heer hun nieuwe koning 'mijn knecht David' noemt (37:24v.), en duidt het nieuwe verbond aan als een 'verbond des vredes' (37:26). Aan het begin van het Vrederijk zal de Heer nog afrekenen met een grote vijand van Israël, namelijk Rusland; zie 38-39¹. De afmetingen van de nieuwe tempel in het Vrederijk worden gegeven in 40-42, evenals de wijze waarop het land Israël dan zal zijn verdeeld (45) en de hele regeling van de offerdienst (46).

Daniël

Daniël heeft over het Vrederijk gesproken toen hij Nebukadnezar diens droom over het statenbeeld uitlegde. Hij zei hem: 'maar in de dagen van die koningen zal de God des hemels een koninkrijk oprichten, dat in eeuwigheid niet zal te gronde gaan, en waarvan de heerschappij op geen ander volk meer zal overgaan; het zal al die koninkrijken verbrijzelen en daaraan een einde maken, maar zelf zal het bestaan in eeuwigheid' (Dan.2:44). Later kreeg Daniël zelf een droom, waarin hij een bijzonder zicht kreeg op de koning in dit koninkrijk: 'ik bleef toekijken in de nachtgezichten en zie, met de wolken des hemels kwam iemand gelijk aan een menszoon; hij begaf zich tot de Oude van dagen (ook genoemd in 7:9,21), en men leidde hem voor deze; en hem werd heerschappij gegeven en eer en koninklijke macht, en alle volken, natiën en talen dienden hem. Zijn heerschappij is een eeuwige heerschappij, die niet zal vergaan, en zijn koningschap is een dat onverderfelijk is' (Dan.7:13v.). Daniël zag dat goddelijke, koninklijke heerschappij in handen werd gegeven van een hemelse Mens! Naast Hem zullen echter ook 'de heiligen des Allerhoogsten het koningschap ontvangen, en zij zullen het koningschap bezitten tot in eeuwigheid, ja, tot in eeuwigheid der eeuwigheden' (7:18, vgl. vs.22,27).

Micha en Sefanja

Van Micha is een mooi relaas over het Vrederijk opgetekend in 4:1-6. Ook hij spreekt over de volkeren die naar de berg des Heren gaan om de berg des Heren en het huis van de God van Jakob te bezoeken. De uitspraak over de omgesmede zwaarden en speren benadrukt weer de vrede die zal heersen, evenals zijn vaststelling dat ieder zal zitten onder zijn eigen wijnstok en vijgenboom, zonder dat iemand hen opschrikt. In vs.7 staat vervolgens dat de Here Koning zal zijn over zijn volk op de berg Sion.

Alleen bij Micha vinden we dat de Koning, hoewel van eeuwigheid af bestaand, tegelijkertijd een mens is die zal worden geboren in Bethlehem: 'En gij, Bethlehem Efrata, al zijt gij klein onder de geslachten van Juda, uit u zal Mij voortkomen die een heerser zal zijn over Israël en wiens oorsprong is van ouds, van de dagen der eeuwigheid' (Micha 5:1).

Sefanja schrijft eveneens over de volken in het Vrederijk, en voegt er een bijzonderheid bij waaraan we zien dat het om *bekeerde* volken gaat: 'Maar dan zal Ik de volken andere, reine lippen geven, opdat zij allen de naam des Heren aanroepen; opdat zij Hem dienen met eenparige schouder' (Sef.3:9). De Here Zelf is de Koning van Israël (3:15)! De Here hun God zal in hun midden zijn, een held die verlost: 'Hij zal Zich over u met vreugde verblijden; Hij zal zwijgen in zijn liefde; Hij zal over u juichen met gejubel' (3:17).

Openbaring 20

We maken nu de sprong naar het Nieuwe Testament. Ook al wordt daarin op veel plaatsen gesproken over het koninkrijk van God, zowel in zijn huidige, verborgen als in zijn toekomstige, manifeste vorm, *het* hoofdstuk over het Vrederijk is Openbaring 20: 1-7. Daar vinden we enkele bijzonderheden die in het Oude Testament niet gegeven zijn. Allereerst is dat het feit dat de satan gebonden zal zijn en daardoor de naties niet meer zal kunnen misleiden (20:3). Zo wordt begrijpelijk waarom we eerder lasen dat er toch oordeel en dood in het Vrederijk is: niemand kan dan meer zeggen dat hij door de duivel is misleid. Het is in die bijzondere omstandigheid de volle verantwoordelijkheid van de mens om wel of niet te gehoorzamen aan de wetten van de Koning. Wie dat niet doet, zondigt 'met opgeheven hand' en verdient de dood.

¹ Hierover schreef ik eerder het artikel *Poetin in de Bijbel?* in Focus 2015; http://www.focusopdebijbel.org/downloads/focus_2504_free.pdf

Vervolgens vinden we ook hier in Openbaring dat er anderen samen met de Gezalfde, Christus, zullen regeren. In Daniël was dat het gezelschap van de 'heiligen van de Allerhoogste'; hier in Openb.20 worden zij de 'vierentwintig oudsten' genoemd, de gelovigen van het Oude en het Nieuwe Testament; zij zullen eveneens oordelen voltrekken en regeren (vs.4,6). Ten slotte: alleen hier vinden we dat dit bijzondere rijk *duizend jaren* zal duren. Dit wordt ons maar liefst zes keer meegedeeld!

En die eeuwigheid van het Vrederijk dan, waarover het Oude Testament zo vaak spreekt? Duizend jaren is toch niet eeuwig? Je zou kunnen zeggen dat de eeuwigheid, of liever het perspectief van de oudtestamentische profeten, niet verder reikt dan het Vrederijk. De consequenties van de verwerping van de Koning en van de tussengeschoven bedeling van de Gemeente, die bovendien met eeuwige hemelse zegeningen zou worden gezegend, waren nog niet bekend gemaakt. Pas hier in het Nieuwe Testament wordt duidelijk dat aansluitend op het tijdelijke Vrederijk een eeuwige nieuwe hemel en nieuwe aarde zullen volgen (21:1).

